

Slimību profilakses un kontroles centrs

Jaunās psihoaktīvās vielas

Jauno psihoaktīvo vielu pagaidu aizliegšana

Jauno psihoaktīvo vielu (JPV) lietošana Latvijā

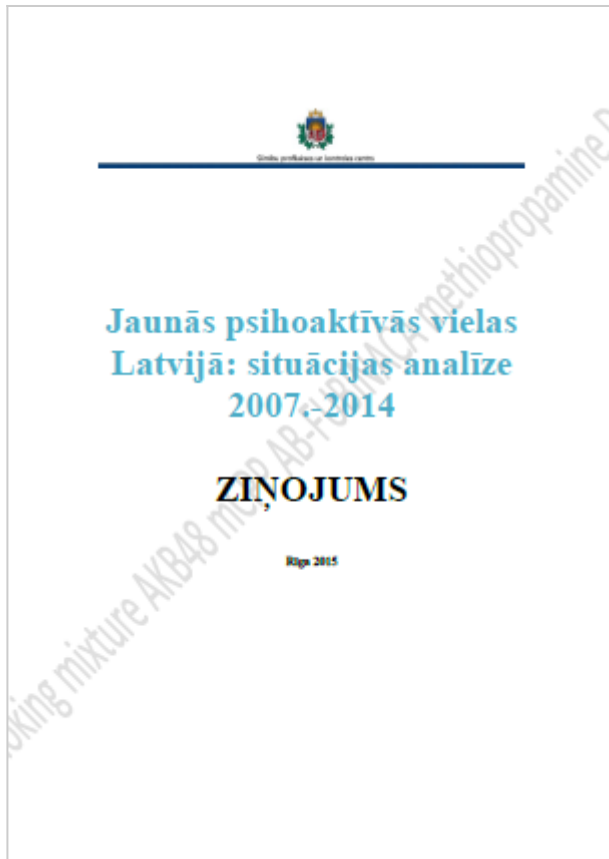
Pēc **Eurobarometer 2011** datiem, Latvijā JPV lietojuši 9% 15-24 gadus vecu iedzīvotāju (tāds pats rādītājs Polijā).

Savukārt Eiropas skolu aptaujas projekts par alkoholu un citām narkotiskām vielām jeb **ESPAD 2011** dati liecina:

- 10% skolēnu vecumā no 15-16 gadiem lietojuši Spice kaut reizi mūžā;
- 5% lietojuši vienu vai divas reizes mūžā;
- 4% lietojuši Spice produktus trīs līdz deviņās reizes.
- Biežāk lieto Rīgā un Pierīgā, divas reizes biežāk zēni nekā meitenes.
- 4% skolēnu vecumā no 15-16 gadiem apreibināšanās nolūkos lietojuši salviju, pamatā vienu vai divas reizes mūžā.

Pētījumā „**Atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatība iedzīvotāju vidū**” 2011 dati rāda:

- 2,5% iedzīvotāju vecumā no 15-64 gadiem dzīves laikā vismaz vienu reizi lietojuši smēķējamos maisījumus Spice;
- No tiem – 3,7% vīriešu un 1,4% sieviešu;
- Visbiežāk tos pamēģinājuši jauni cilvēki vecumā no 15-24 gadiem – 6,1%;
- Biežāk – cilvēki ar zemiem ienākumiem;
- Biežāk – Rīgā.
- Kopumā 0,6% lietojuši pēdējā gada laikā, 0,3% - pēdējā mēneša laikā.

Ziņojums "Jaunās psihoaktīvās vielas Latvijā: situācijas analīze 2007. - 2014"

Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) loma

SPKC nodrošina valsts specializētā centra funkciju dalībai Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (ENNUC) uzturētajā Eiropas Informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox) atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Regulai (EK) Nr. 1920/2006 par Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru. Tāpat SPKC uztur un administrē agrīno brīdinājuma sistēmu par jaunajām psihoaktīvajām vielām Latvijā, nodrošinot informācijas apmaiņu starp Reitox valsts specializēto centru un ENNUC par jaunu psihoaktīvo vielu un jaunu psihoaktīvās vielas saturošu preparātu ražošanu, nelikumīgu tirdzniecību un lietošanu atbilstoši Padomes 2005.gada 10.maija Lēmumam 2005/387/TI par informācijas apmaiņu, riska novērtējumu un kontroli attiecībā uz jaunām psihoaktīvām vielām.

Agrīnās brīdinājuma sistēmas ietvaros izveidots lokāls sadarbības partneru tīkls, iekļaujot virkni iestāžu un speciālistu no tiesībsargājošajām iestādēm, ārstniecības iestādēm, izglītības un zinātnes struktūrām u.c.

SPKC regulāri saņem informāciju par jaunu psihoaktīvu vielu izplatību Eiropas Savienībā, informē par to sadarbības partneru tīklu, kā arī ziņo ENNUC par Latvijā identificētām jaunām psihoaktīvām vielām.

2013.gada 14.novembrī spēkā stājās grozījumi likumā „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību”, kur 4.panta otrā daļā teikts: „Ar Slimību profilakses un kontroles centra lēmumu uz laikposmu līdz 12 mēnešiem no lēmuma spēkā stāšanās dienas var aizliegt vai ierobežot tā-

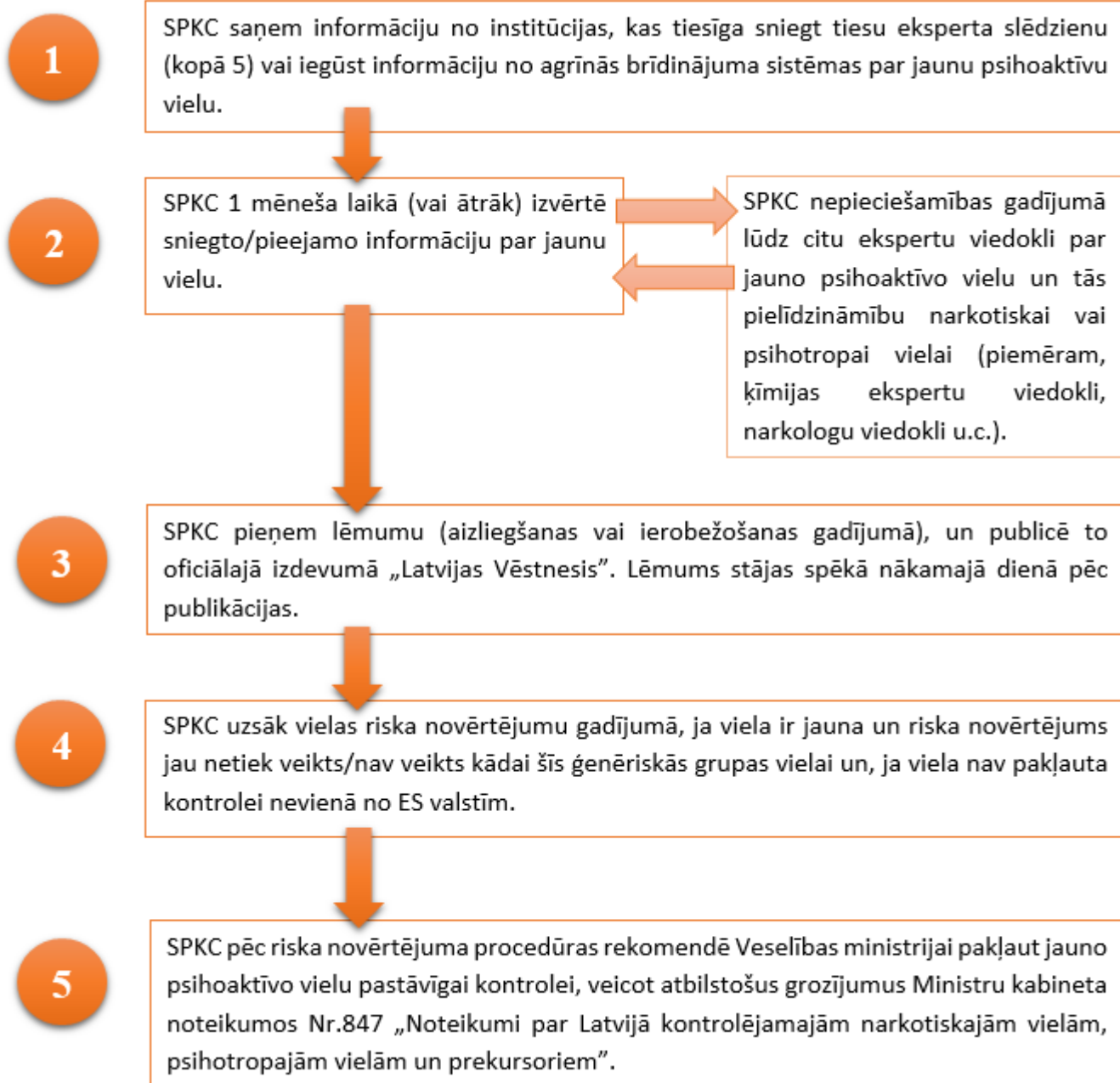
du jaunu psihoaktīvu vielu vai tās saturošu izstrādājumu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu, pārsūtīšanu vai izplatīšanu, kuras nav iekļautas Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstos un par kurām ir iegūta informācija no Eiropas Agrīnās brīdināšanas sistēmas vai saņemts tiesu ekspertīžu iestādes atzinums par jaunām psihoaktīvām vielām. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Tiesu ekspertīžu iestādes atzinumu Latvijā, pamatojoties uz 2007.gada 13.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.753 „[Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu](#)”, ir tiesīgas sniegt piecas iestādes:

- 1) Valsts policijas Kriminālistikas pārvalde;
- 2) Valsts robezsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienests;
- 3) Valsts tiesu ekspertīžu birojs;
- 4) Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs;
- 5) Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs".

Atgādinām, ka SPKC neveic aizliedzošus vai ierobežojošus pasākumus pret to vielu izplatību, par kurām nav iesniegts tiesu ekspertīžu iestādes atzinumus vai iegūta informācija no agrīnās brīdināšanas sistēmas. Katrs SPKC lēmums, kas paredz konkrētas vielas aizliegšanu vai ierobežošanu, ir uz pierādījumiem un pieejamajiem datiem balstīts.

Pagaidu aizlieguma piemērošanas shēma

Informācija par pirmo aizliegto vielu

2013.gada 14.novembrī, SPKC izdeva aizliegumu psihoaktīvai vielai 5F-AKB48 un to saturošiem izstrādājumiem. Šis ir pirmais šāda veida aizliegums psihoaktīvajai vielai, ko saskaņā ar likumu „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību” ir tiesīgs izdot SPKC. Minētais likums, kas SPKC dod tiesības aizliegt iedzīvotāju veselībai bīstamas psihoaktīvas vielas, stājas spēkā šodien – 14.novembrī. Savukārt vielas 5F-AKB48 aizliegums būs spēkā nākamajā dienā no aizlieguma publicēšanas brīža oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.

Vielas 5F-AKB48 aizliegums būs spēkā 12 mēnešus. Būs aizliegta vielas 5F-AKB48 un tās saturošu izstrādājumu izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana, pārsūtīšana vai izplatīšana.

Atbilstoši **likumam*** viela 5F-AKB48 un to saturošie izstrādājumi fiziskām un juridiskām personām triju darbadienu laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas jānodod Valsts policijai. Ja fiziskā vai juridiskā persona triju darbadienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienā nenodod Valsts policijai vielu 5F-AKB48 vai tās saturošus izstrādājumus, Valsts policija vai izmeklēšanas iestāde vielu no aprites izņem

* Likums „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību”